

BORCSA IMOLA

Úrhajó

BORCSA IMOLA (1990) Kézdivásárhely

Szeretem a Halottak napját. Olyankor van kivel játszani, jönnek haza Sziláék. Vagyis máskor is van, csak ritkábban, főleg mióta a blokkból átköltöztünk kertes házba. Anya biztatott, hogy milyen jó lesz, bármikor kimehetek, nem kell kérdezni, építhetek erődöt a körtefára, és télen lesz madáretetőnk, amire nem csak verebek meg cinkék gyűlnek majd, de azért uncsibb egyedül erődösdit játszani, meg nincs is nagyon, kitől megvédjem, csak a szomszéd macska szokott támadást indítani ellene. Múltkor foglyul is ejtettem, csak valahogy kicsusszant a kezemből, mikor a farkától akartam kilógatni a várbörtönből.

Néha, mondjuk, átmegyünk anyával Aranka nénihez a régi szomszédba, és olyankor kimehetek játszani Ákossal, de az már nem olyan. Például mióta elköltöztünk, a nagyok ellopták a fegyvergyűjteményünket. Igaz, még csak puszkagolyók voltak benne, azok a színes műanyagok, de volt már közte rózsaszín is, ami nagyon ritka. Meg nem is egészen ellopták, hanem elnyerték, mikor a múltkor falaztak. De az nem volt igazságos, mert mindenki tudja, hogy én vagyok a legjobb dobó, az érméim legtöbbször állva a falhoz lapulnak, ezt senki sem tudja utánam csinálni. Mondta is Ákos, hogy vissza kell majd nyernem tőlük. Meg a várunkat hamarosan le fogják rombolni, felújítják a kazánházat, és csinálnak mellé parkolót, ezt mondta Ákos apukája, és akkor el fogják bontani a régi vízcsöveket, amin az erődünk van.

Szóval várom, hogy megérkezzenek Sziláék, végre tudunk rendesen játszani. Hacsak Rebi megint el nem rontja, mint nyáron is, mikor itt voltak, és át akartunk szökni bingolyót szedni Lajos bá kertjéből. Megfenyegetett, hogy beárul anyáéknak, és hiába csúfoltuk, hogy beszari áruló, végül mi sem mertünk átmászni, ráadásul még bocsánatot is kellett kérjünk tőle, mert Anci nénje észrevette, hogy sír, és jól megszidott minket.

Sziláék mindig péntek estére érkeznek, addigra nálunk meg van főve a töltött káposzta, és terítve az asztal. Ionel bátyja alig száll ki a Daciából, apa már csap is a vállára, hogy *csé fács, möj,** gyere, mert be van hűtve a sör, és elszívna egy cigarettát az ajtóban, aztán mind bevonulunk, és leülünk vacsorázni, apa pedig megengedni, hogy leigyam a habot a sörről. A levét nem is szeretem, az túl keserű. Mindig így megy, csak idén nem, mert apa Németben van dolgozni, karácsonyra jön csak haza, úgyhogy anya issza a sört Ionel bátyjával, Anci nénje meg csúnyán néz rá, hogy mit vedel, mint a férfiak, pedig nem is szokott inni.

Megrúgom az asztal alatt Szila lábát, hogy figyeljen rám, kitaláltam valami nagyon jót, súgom neki, de még titok, csak vacsora után árulhatom el. Mondjad most, vagy lebombázom a tányérodát, súgja ő, és már gyúrja is a kenyérgalacsint, mire én néhány csík káposztát teszek a tejfölös kiskanálra, és már lendítem is át az asztal túloldalára, csak Szila helyett Ionel bátyja fülén landol, csüng le kétoldalt, mint a cseresznye-fülbevaló, amit nyáron aggatnak magukra a lányok. Anya rám kiált, hogy ne most akarjak szerepelni.

Építsünk úrhajót! Már a sátorban vagyunk, mikor elárulom a tervemet a többieknek. Szila húzza az orrát, de nem az ötletemmel van baja, a parfüm

* Hogy vagy, hé? (román)

nem tetszik neki, amivel befújtuk a szőnyeget, hogy virágillat legyen. Rebi azt mondja, ő nem szívesen hagyná itt a barátnőit, de Szila szerint Norbit nem akarja itt hagyni, a románfüzete utolsó oldala tele van rajzolva szívecskékkel, még a számárfülek alatt is, és mindenikben azt írja, Norbi. Rebi szerint Szila hülyegyerek, olvasni sem tud, taknyos előkészítő, különben is a padtársa rajzolta tele a füzetét, nem ment el az esze, hogy saját magát leleplezze. Fel akar pattanni, de beveri a fejét a kisasztalba, úgymint sírva megy ki anyáékhoz.

Ahogy nyílik az ajtó, a virágillat összekeveredik a készülő almafánk illatával, és Szila is indulna ki, de mondom neki, hogy előbb tartsunk egy tanácskozást úrhajókérdésben. Tetszik neki az ötlet, jövő nyáron lehetne a kilövés, addigra össze tudunk szedni minden szükségességet. Kell hozzá egy fülke, egy orr, hogy jól szelje a levegőt, meg egy hajtómű. A fülke lehetne például egy hordó. Csak a miénkben most épp savanyú káposzta készül, szóval akkor meg kellene várni a tavaszt, amíg kiürül, csak utána állhatunk neki az építkezésnek. Szila szerint a káposztás bidon nem elég nagy, abba mi hárman elférnénk, de a szülők nem, pedig őket is vinnünk kellene.

Mondom neki, akkor ezt még megbeszéljük később. Van még az orr meg a hajtómű. Szila azt mondja, a hajtómű nagyon erős motor kell legyen. Eszembe jut, hogy elmehetnénk az ócskavasba, hátha adnak le kamionokat is, azok annyi fát szállítanak, tuti jó erős a motorjuk. Szila szerint az bajos lehet, nem biztos, hogy meg tudjuk javítani. Mondom, akkor szólok apának, Németben biztos könnyebb az ilyesmit beszerezni, különben is azt ígérte, ha jó leszek, és segítek anyának, bármit kérhetek karácsonyra. És például ma is én terítettem az asztalt, már a kést is kézbe szabad vennem. Szerettem volna pléjsztésönt, de akkor legyen inkább hajtómű!

Hívnak almafánkot enni. Mikor asztalhoz ülünk, Szila duzzogni kezd, hogy ő csak a havas fánkot szereti, ha nincs hó, nincs evés. Ez most jeges fánk lesz, mondja lonel bátyja, rádob egy jó kanál kristálycukrot a fánkjára, és nagyon szigorúan nézi Szilát. Én is úgy akarom enni, ahogy ő, ropog a jég a fogunk alatt. Közben anyáék István bátyjáról beszélnek, ő azóta nem járt nálunk, hogy ide költöztünk. Bekerült a helyi tanácsba, azt mondják.

Meg akartam kérdezni anyát, hogy az micsoda, mert én nagyon szeretek István bátyjával focizni, rajta kívül senki nem tudja olyan magasra rúgni a labdát, hogy már ne is látszodjon, meg dekázni is ő tanított meg, de tanácsokat inkább mégse kéne adjon senkinek. Anyáéknak is ő mondta, hogy álljanak be az Emvéjbe, mert ott milyen könnyű meggazdagodni. Dolgozni sem kell, csak vásárolni. Az a lényeg, hogy a saját boltodból vásárolsz, és akkor a tied marad a pénz, akkor is, ha elköltöd. És meg kell győzni másokat is, hogy álljanak be, nekik is lesz saját boltjuk, de az már a tied is, és ha onnan vásárolnak, akkor tőled is vesznek meg maguktól is, szóval előbb-utóbb már senki sem kell dolgozzon, mert mindenki gazdag lesz. Szóval anyáék beálltak, de valahogy nem ment olyan könnyen ez a meggazdagodás. István bátyja biztatta őket, hogy a nehézségek idején is ki kell tartani, vásárolni tovább, de végül nem volt elég a kitartás, mert a lakásunkat elárverezték, apa meg ki kellett menjen Németbe dolgozni.

Mondjuk, lehet, nem jutottunk volna ide, ha el tudok szökni. Az óvoda udvarának a végében van egy ház, ott laknak a kalózok. Onnan tudjuk, hogy ott csak télen hallunk motoszkálást, és olyankor sem látunk senkit, mert rejtőzködniük kell, nyáron meg el vannak menve. Zsoltika mondta, hogy hülyegyerek vagyunk, a kalózkodás nem eperszedés, hogy csak nyáron lehet, de mi is megmondtuk neki, hogy szerintünk meg ő a hülyegyerek, tengerre csak nyáron megy az ember, a kalóz is. Szóval azt terveztem, hogy egyszer délben, amíg mindenki alszik, átszököm oda, és jelentkezem szolgálatra, mert az elején biztos anya sokat sírt volna, mint mikor apa is elment, de ha talállok egy

láda kincset, tele arannyal és gyémánttal, akkor nem kellett volna elárverezni a lakásunkat. Csak valahogy mindig belealudtam, hiába próbáltam ébren maradni, míg Zsuzsa óvónéni kimegy a teremből, sosem sikerült. Aztán egyszerre elcsendesedett a ház, a kalózok elmentek, és én lemaradtam a kincs-keresésről.

Anya az összes fánkot megsütötte, leül ő is közénk. Ionel bátyja nézelődik, segítene kimeszelni a konyhát, mikor legközelebb jönnek, mondja, zsíros már a fal a kályha körül, és a plafon is sötét a gőztől. Majd rendre lassan felújítgatjuk, bólogat anya, mire Anci nénje, hogy előbb talán a testvéreket illene kivásárolni a házból, mert ő nem szólt semmit, hogy ki sem szellőzött rendesen mama után, mi már bele voltunk ülve, de azért nem kellene elfelejteni, hogy ez más öröksége is. Anya felajánlja, hogy ha Anci nénje igényt tart az örökségre, jöhet ide lakni, szívesen látjuk, úgyis nehéz ketten, persze ezt Anci nénje nincs ahonnan tudja, és kezdenek csorogni a könnyei.

Nagyon is jól tudja, szipogja Anci nénje, mikor az ő férjét mütötték, senki- nek nem jutott eszébe akár csak egy hétre is odamenni, bár egy ételt főzni a gyermekeinek, hogy ne mindennel ő kelljen foglalkozzon, mégse sajnáltatta magát egy percig sem. Sajnáltatja magát a halál, háborodik fel anya, csak azt hitte, ilyen helyzetben számíthat egy kis megértésre. Ionel bátyja int, hogy ideje lefeküdni, bekísér minket.

Az én ágyamban alszunk mindhárman. Nem hosszában fekszünk, hanem széltében, az ágyhoz pedig három szék van tolva, hogy ne lógjon le a lábunk. Hallom, hogy a konyhában anya még mindig hüppög, Anci nénje meg, hogy nem kell vérig sértődni, nem akar ő senkit bántani, tudja, mennyire nehéz nekünk, csak hát hol itt az igazság? Erre anya, hogy megmondja ő a nagy büdös igazságot, ha kíváncsi rá. Ő soha egyetlen testvéreire sem számíthatott a bajban, hát milyen család az ilyen, ahol még most is hátba szúrják az embert?

Ionel bátyja betakargat minket, leoltja a villanyt, és kimegy. Ahogy becsukja maga mögött az ajtót, már nem hallszik olyan jól, mit mondanak anyáék, de azért meg lehet érteni. Anci nénje azt ajánlja anyának, hogy ne legyen olyan melodramatikus, nem pénzt kért tőle, csak feltett egy kérdést, hogy mégis mit gondol, mert nem ártana erről gondolnia valamit, de ettől nem kell egyből úgy viselkedni, mint egy telenovellában. Anya már zokog.

Nincs is olyan szó, hogy telenovella, dunnyogom dühösen. Mire Rebi, hogy de van, szappanopera, azt jelenti, csak te románul sem tudsz, mert bikkfejű székely vagy. Anyád meg magyarul is elfelejtett, mióta összeállt apáddal, mondom én. Olyan szó sem létezik, hogy kivásárolni, csak bevásárolni lehet. Te hülyegyerek vagy, szól bele Szila is, azt jelenti, hogy ki kéne fizetni anyáék részét a házból, nemcsak beleülni, mint a verebek. Ti vagytok a verebek, fordítok hátat nekik.

Másnap reggel korábban ébrednek, mint a többiek. Kidugom a fejem az ajtón, anyáék már járkálnak a szobában, Ionel bátyja a csempekályha előtt guggol, a tűzgyújtással bajlódik. Köszönök, és úgy teszek, mintha a fürdőbe indulnék, de besurranok a konyhába. A maradék almafánk az asztalon van letakarva, abból akarok becsempészni a szobába, reggeli előtt biztos nem engednék, hogy édességet együnk. Felállok a székre, és gyorsan kiveszek a szekrényből egy müzlis tálat, lötytyintek bele cukrot, aztán belepakolok néhány fánkot. A tál nem túl nagy, jól el tudom rejteni a pizsamablúzom alatt. Sietek a szobába, az ágy alá dugom, aztán visszabújok, és jól magamra húzom a paplant, mert még hideg van.

Mikor Sziláék felébrednek, előhúzom a kincset az ágy alól, örülnek neki. Elmondom, hogy mire jöttem rá időközben. Ha elmegyünk az úrhajóval, és felfedezünk magunknak egy bolygót, úgyis mindegy ez a ház téma, fölösleges veszekedni. Rebi szerint a legfontosabb, hogy eldöntsük, hogyan nevezzük el

a bolygót, mert ő nem fog valami hülye nevű helyen lakni, mint Akszente Szever például, mert képzeljem el, van egy osztálytársa, aki ott született, de az mennyire gáz már. Úgyhogy elkezdünk neveken gondolkodni.

Nekem tetszene a Huppszala, a tévében hallottam, hogy van valahol egy ilyen város, és ez jól hangzik, elég vidám. Szila valami komolyabban szeretne, Rebi viszont nevet, hogy megépítjük az űrhajót, és aztán hipp-hopp ott leszünk Huppszalán. Szila kijavítja, hogy az nem fog olyan hamar menni, mert távol vannak a más csillagok meg bolygók, de Rebi szerint nem kellene annyit okoskodjon, mert ő tudja, hogy az űrben máshogy telik az idő, gyorsabban vagy lassabban, már nem emlékszik pontosan, de valahogy úgy rémlik neki, hogy ott nem öregszenek meg.

A temetőbe menet rájövünk a megoldásra. Ami az utasfülkét illeti. Javítják az egyik utat, a végében parkol egy nagy teherautó, betonkeverő, lonel bátyja azt mondja. Összenézünk hátul hárman, mind ugyanarra gondolunk, de nem szólunk semmit, csak később beszéljük meg, nehogy a szülők túl korán jöjjenek rá a tervünkre. Elég, ha akkor tudják meg, mikor készen állunk a kilövésre. A betonkeverő jó nagy, elfér benne az egész család, ráadásul a vége kicsit elkeskenyedik, nem is kell külön orrot szerelni rá. Szila azt mondja, egyik csoporttársának az apukája az utászoknál dolgozik, tőle megkérdezi, hol tartják az ilyen autókat, majd elkötünk egyet.

A világítás* legérdekesebb része, hogy játszhatunk a gyufával. Eddig mindig úgy kellett, hogy a felnőttek ne vegyék észre, de anya megígérte, hogy idén gyújthatom én a gyertyákat, már elég ügyes vagyok. Viszont előbb még le kell törni a krizantémok szárát. Amelyik nem elég szép, hogy csokorba kössük, azoknak csak a fejét tartjuk meg, azzal rakjuk körbe a sírt, ez mindig a mi dolgunk. Aztán mikor már szépen fel van díszítve a sír, jöhet a gyertyagyújtás. Fúj a szél, folyton kialszanak, ezért Anci nénje csoportba rak öt-hatot, kis máglya lesz belőlük, így már jobban égnek.

Mi közben felfedezőútra indulunk. Múltkor találtunk egy bokrot, apa azt mondta, hecserli, most megyünk róla bogyót szedni. Rebi javaslatára ágastól törjük le, így majd megsüthetjük a tűzön, mint a szalonnát. Guggolunk a sír körül, pirítjuk a hecserlinket, erre eszembe jut, hogy mit fogunk enni majd az úton. Kellene vigyünk aragázat vagy kályhát, hogy lehessen főzni. Rebi szerint az nem jó, mert a gáz felrobban, legyen inkább villanyrezsó. Mondom neki, az még jobb, úgyis van a fásszínben egy csomó régi villanykapcsoló meg konnektor, lesz mit beszerelni az űrhajóba.

Az is eszembe jut, hogy meg kellene majd álljunk Németben, hogy felvegyük apát, ő készíti a világon a legfinomabb szilvásgombócot. Szila azt mondja, hülyegyerek vagyok, az űrhajó nem busz, hogy minden megállóban vegyen fel utasokat, az elindul, és egyenesen a célig megy, apa jöjjön haza a kilövésre. Ezen kicsit összeveszünk, mert mi van, ha épp nem tud akkor hazajönni, nélküle én sem megyek, de végül abban maradunk, hogy a részleteket még megbeszéljük, itthon senkit nem hagyunk.

Hamarosan hazamegyünk, Anci nénjéék is indulásra készülődnek. Büszkék vagyunk magunkra, jó kis tervet eszeltünk ki, következőkor csak azt kell eldöntsük, ha megvan minden alkatrész, hol építjük fel az űrhajót. A nyári vakációban már indulhatunk is. Akkor iskolába sem kell mennem ősszel, pedig kíváncsi lettem volna, milyen. De egy űrutazás biztos jobb! Sziláéék kiállnak a kocsival az udvarról, aztán amíg távolodnak, sokáig integetünk nekik. Közben arra gondolok, hogy a tyúkudvar elég nagy, lehet, jó lesz az építkezésre.

Apa végül nem hoz hajtóművet karácsonyra. Haza sem jön, elköltözött. Fel az égbe, a Mennysországba, ezt mondja anya. Örökre. Legalábbis a lelke.

* Temetői gyertyagyújtás Halottak napján (erdélyi)

A testét haza kell hozatni, az egy vagonba fog kerülni. Ezt már István bátyja mondja, mikor átjön segíteni. Ha gondolt volna ránk, legalább itthon intézi, ezt mormolja maga elé, mire anya földhöz vág egy tojást. Mióta megtudta, hogy apa elköltözött, minden nap rántotta van ebédre. István bátyja feltakarítja, és azt mondja, ne aggódjunk, ő mindent elintéz.

A temetés után Szila elújságolja, hogy megtudta a csoporttársától, honnan lophatunk betonkeverőt. És úrhajós könyvet is kért karácsonyra, elolvassa majd belőle, hogyan lehet megoldani a kitérőt, hogy tudjuk apát felvenni a Mennyországból, mielőtt továbbmegyünk a bolygókra. Nem biztos, hogy az segít bármin is. Ezt nem mondom, csak gondolom. Végül is ha elköltözött örökre, nem tudom, akar-e majd velünk jönni.

ERDÉSZ ERIKA, Kráterek 1., 2020